

Den norske tannlegeforenings Tidende

116. ÅRGANG – 2006

Redaktør: Gudrun Sangnes

LEDER

Fusk i forskning.....	2
Uønsket aktuell.....	82
Små nasjonale fagtidsskrifter – har vi en fremtid?.....	210
WHO, Verdens helsedag og global oral helse	266
Musikk i redaktørens ører.....	330
Munnen tilbake til kroppen – er den på vei?	402
Fusk i forskning kan være så mangt.....	614
Helsebiblioteket lover godt	834
Tidende 2006 – god årgang	974

PRESIDENTEN HAR ORDET

Nytt år – ny ledelse.....	3
Politisk virkelighet	83
Har vi en foreningsstruktur tilpasset framtidens utfordringer?.....	151
Vårens vakreste eventyr	211
Rykte og omdømme	267
Kommunikasjonsstrategi.....	331
MNTF – en forpliktelse for både medlemmer og forening	403
Visjoner og verdier	615
Internasjonalt arbeid er viktig.....	695
Næringspolitikk takk!.....	835
Odontologiske spesialiteter	899
Når et år går mot slutten.....	975

FAGARTIKLER

<i>Axéll, Tony og Birgitte Moesgaard Henriksen:</i> Oralmedisinsk virksomhet ved et svensk sykehus. Rapport basert på en klinisk evaluering.....	848
<i>Aas Jørn A., Bruce J. Paster, Floyd E. Dewhirst og Ingar Olsen:</i> Hva nye teknikker har lært oss om normalfloraen i munnen	976
<i>Aase, Steinar Løgith, Jon Egil Tønnevoold Fiane og Agnar Halse:</i> Panoramarøntgen – noe for allmenntannlegen?.....	906
<i>Bruzell, Ellen M. og Jon E. Dahl:</i> Tannbleking med lys – science or fiction?.....	616
<i>Eide, Rune:</i> Kvikksølv – fremdeles i fokus.....	274
<i>Evensen, Bernt Johan, Dorte Holst, Einar Berg, B. Frode Hansen og Per Gjermo:</i> Systematisk periodontittbehandling i Norge.....	622
<i>Gimmestad, Anne Løvberg:</i> Munnhelsen hos institusjonsbeboere i Norge	268
<i>Gimmestad, Anne Løvberg, Dorte Holst og Jostein Grytten:</i> Tannhelse og etnisk bakgrunn. Barn og ungdom i Oslo fra 1999 til 2004.....	836
<i>Grytten, Jostein, Dorte Holst og Irene Skau:</i>	

Incentiver og avlønningssystemer i tannhelse-tjenesten. Erfaringer fra Østfold.....	420
<i>Grytten, Jostein, Irene Skau og Dorte Holst:</i> Behandlingskapasitet for voksne i privat og offentlig tannhelsejeneste i Norge	212
<i>Halse, Agnar og Siren Skaale:</i> Panoramarøntgen – falske avteikningar kan gi feil diagnose.....	900
<i>Hekland, Hege, Inge Fristad og Asgeir Bårdsen:</i> Pulpainflammasjon og apikal rotresorpsjon.....	842
<i>Karlsen, Guri Skjelde, Janette Galdal Hansen og Inge Fristad:</i> Dens invaginatus – en oversikt	218
<i>Kavian, Kawa, Anton G. Meidell og Erik Skaret:</i> Pasienttilfredshet og angst for tannbehandling ved studentklinikken i Bergen	158
<i>Lenvik, Kåre, Torill Woldbæk og Kristin Halgard:</i> Kvikksølveksponering blant tannhelsepersonell. En presentasjon av historiske måledata.....	350
<i>Skaare, Anne B. og Ingeborg Jacobsen:</i> Tannskader i det primære tannsett. En undersøkelse i Buskerud	696
<i>Skeie, Marit Slåttilid:</i> Karies i det primære tannsett – betydning for oral og generell helse.....	912
<i>Wang, Nina J., Katrine Insteffjord Nodeland og Huong Thanh Truong:</i> Hvordan ser 12-åringenes tenner ut? Karieserfaring i det permanente tannsett.....	152
<i>Wang, Nina J., Huong Thanh Truong og Katrine Insteffjord Nodeland:</i> Tannhelsejenestens tilbud – ressursbruk og resultater ved 12-årsalder.....	702
<i>Wang, Nina J. og Hilde V. Toven:</i> Tannpleiere i Norge. Yrkesaktivitet og arbeidsforhold.....	984

TEMA: BASALBIOLOGI

Forord: Tema basbiologi 2006	5
<i>Dabelsteen, Sally and I.C. Mackenzie:</i> The stem cell concept in oral mucosa and in cancer	32
<i>Dynesen, Anja Weirsøe, Siri Beier Jensen, Lars Holten-Andersen, Thorbjörg Jensdóttir, Anne Marie Lynge Pedersen, Allan Bardow og Birgitte Nauntofte:</i> Spyt. Status og muligheter	106
<i>Lund, Eva L. and Paul E.G. Kristjansen:</i> The malignant phenotype.....	38
<i>Nieminen, Pekka och Sirpa Arte:</i> Genetiken bakom medfödd avsaknad av tänder.....	14
<i>Scheie, Anne Aamdal og Fernanda Cristina Petersen:</i> Biofilm og bakteriekommunikasjon – mulige konsekvenser for oral profylakse	84
<i>Syrjänen, Stina:</i> Humana papillomvirus och orala infektioner.....	90
<i>Thesleff, Irma:</i> Utvecklingsbiologiska genombrott inom odontologin	24

Trulsson, Mats: Tandens som sensor i tuggfunktionen 6
Weiner, Carina Cruger: Passiv immunisering mot karies 98

TEMA: MUNNHULEN – ODONTOLOGI ELLER MEDISIN?

Forord: Knut Tornes: Munnhulen – odontologi eller medisin?..... 332
Herlofson, Bente Brokstad og Kristine Løken:
Hvordan påvirkes munnhulen av kreftbehandling? 414
Holsen, Dag Sollesnes og Anne Christine Johannessen:
Sykdommer som affiserer hud og munnslimhinne 338
Løkken, Per og Lasse A. Skoglund: Legemiddelbivirkninger i munnhulen..... 408
Morken, Tore og Nils Roar Gjerdet: Kontaktallergi i munnhulen 404
Risheim, Helge: Vurdering av tannskader ved legevakt 334
Steinsvoll, Svein og Bente Brokstad Herlofson: Orale manifestasjoner ved HIV-infeksjon 344

KASUSPRESENTASJON

Frid, Paula, Tove Eeg Larsen, Tore Bjørnland, Anders Ragne og Hanna Strømme Koppang: Blå nevus i munnslimhinnen 282
Hjorddal, Olav og Kjell Aarnes: Hypertrofi av musculus massefer 358
Sefranek, Thomas: Direkte innsetting og belastning av implantater hos pasienter med rotfrakturer og tannslitasje. To kasusbeskrivelser 628
Tanrykuliev, Pirimkuli og Murad Tanrykuliev:
Fremstilling av protese ved eksostoser i underkjeven.
En kasusrapport fra russisk odontologisk praksis 164

SPØR NIOM

Bruzell, Ellen M.: Øyebeskyttelse ved herding og bleking 430
Karlsson, Stig: Keramiska orala zirkonium-dioxid-implantat: vad är status per i dag? 632
Tibballs, John E. og Berit I. Ardlin: Uedle metaller til dentale kroner og broer..... 708

FRA BIVIRKNINGSGRUPPEN

Ny forskning om amalgam og helse 172

DOKTORAVHANDLING

Marit Slåttelid Skeie: Karies hos 3–10 år gamle barn 116
Gunvor Bentung Lygre: Helseplager relatert til tannfyllingsmaterialer..... 117
Ketil Moen: Orale infeksjoner – en medvirkende årsak til leddsykdom? 177
Jørn Arne Aas: Nye bakteriearter oppdaget..... 289

AKTUELT FAG

Nordisk materialdatabase på vei..... 44
Se opp for forfalskede produkter..... 45
Ny svensk artikkel om helseforhold relatert til tannrestaureringsmaterialer 119
Harald M. Eriksen, Arne Hensten, Eeva Widström,

Endre Dingsør, Peter Marstrander, Lars-Inge Byrkjeflot og Tore Olsen: Tannlegeutdanningen i Tromsø. Hvordan går det? 168
Godkjenning for å utføre implantatprotetisk behandling med økonomisk stønad fra Rikstrygdeverket.....224
Spesielt godkjenningfritak endres til en notiseringsordning 225
Advarsel mod behandlingsprocedurer vedr. utslåede tænder publiceret i Oral-B's opslagsbog «Tand for tand» 226
Oral-B beklager 228
Jenny Røed og Henning Lygre: Når tannlegen mistenker legemiddelbivirkninger 286
Nye kliniske studier: Amalgam kan fortsatt benyttes til barn 433
Antibiotikaresistensen i Europa øker 634
Godkjenning for å kunne utføre implantatprotetisk behandling for trygdens regning: Bruk tid på søknaden 636
Falske produkter og kopipreparater – meldeplikt 638
Stig Karlsson: CE-mærkning av implantat – ingen garanti for kvalitet.....716
Eeva Widström and Kenneth A. Eaton: Factors guiding the number of dental specialists in the European Union and Economic Area 718
Skal – skal ikke ta BW?.....722
Tannlegestudenter spiller rollespill 724
Uenighet om amalgam hos amerikanske helsemyndigheter 855
Kan snus gi kreft? 919
Jørn A. Aas, Per Magnus, Anne B. Skaare, Preet Bano Singh og Ingar Olsen: Tannhelsestudien for påvisning av genetisk disposisjon for sykdommer i munnhulen ...990

AKTUELT

Enkeltmedlemmet først og fremst 52
Tannlegeforeningens systematiske etterutdanning har funnet sitt naturlige nivå: Holder stø kurs.....54
Underfinansiering av odontologisk forskning.....56
Valgets kval – NTF eller Forskerforbundet?.....58
Tannhelsesekretær tapte to ganger mot staten i arbeidsmiljøsak: Fikk pris for sivilt mot.....120
Mulige senskader etter kvikksølveksponering: Trondheimsmiljø fikk forskningsprosjekt 122
Rapport om småbarns tannhelse i Oslo avdekker informasjonssvikt: Avhengig av ildsjeler 123
Bosatt i Vest-Agder. Tar fem års videreutdanning i Oslo: Tar det som det kommer 124
Stor kursdeltakelse i januar 126
Nesten tannlege.....178
Praksisstudiet: Morsomt og utfordrende å være veileder 180
Nasjonal plan for praksisstudiet.....181
Rusavhengige får endelig tannbehandling 182
Seminar om sykdom, mestring og minoriteter: Ulike kulturer, hva så? 184
Forsker på mulige senskader som følge av eksponering for kvikksølv: Håper å komme litt videre 230
Forslag om sammenslåing av odontologi og medisin

i Bergen: Nærmere enn noen gang?.....	232
Magne Nylenna: Små nasjonale tidsskrifter – har de noen fremtid?.....	234
Momssaken ved veis ende – slik ble reglene.....	290
Helsepersonell har plikt til å melde fra til barnevernet om overgrep og omsorgssvikt: Er du bekymret så er du bekymret.....	292
Svavar Bjørnsson: Statlig erstatning til voldsofre	294
Flere reaksjoner fra Helsetilsynet.....	296
Enmannsutredning om tannhelsereform i Sverige: Skal bli billigere for alle	298
Tannterapeuter løste kariesproblemet i Vest-Australia	300
Tanntekniker på nye stier: Med pasienten i fokus	302
Professor i kjeveortopedi ny leder av Forskerforbundet ved UiO: Tannlege leder for forskerne i Oslo.....	304
Dobbeltmedlemmene blir i NTF	305
Lavterskeltilbud til rusavehengige i Oslo.....	363
Dansk Tandlægeforenings nyvalgte formand: Opptatt av å beholde medlemmene	364
Kvalitet i tid og rom. Bedre service med kort dag.....	366
Fasttannlege er ingen løsning	434
Forslag om nytt utvalg for etikk og redelighet i forskning.....	436
Lavprisklinikker på framvekst i Sverige	642
Vil sertifisere tannlegene	646
Prinsippvedtak om fakultetssammenslåing i Bergen	648
Rødt lys for Nobel Biocare?.....	728
Siste: Nobel Biocare støttes av radiologiprofessor.....	731
Kunnskapssenteret med medisinsk metodevurdering: Ingen klare bevis for helseeffekt av amalgamutskifting	732
Styrker forskningen	733
Kompetansekurs i implantatprotetikkk for allmennpraktikere: Operasjon på direkten.....	856
Går ikke inn for polske tannleger i Norge	858
Desentralisert spesialistutdanning i kjeveortopedi: Ortopol@r er i havn – hva med gjenbruksverdien?.....	860
Ortopol@r: Ros og ris fra kandidatene.....	863
Forbrukerombudet oppfordrer til bedre pasientinformasjon: Vær på nettet.....	864
Statsbudsjettet for 2007	865
Piratene er her.....	994
Undersøkelse av befolkningens opplevde sammenhenger mellom amalgam og helse: Dristige konklusjoner	996
Mange former for plagiat	998

PORTRETTE

Harald Løe – professor, dean og direktør	650
--	-----

KOMMENTAR OG DEBATT

Et innspill i strukturdebatten (Harald Jøstensen).....	186
Fødselspenger for selvstendig næringsdrivende (Unni Engebretsen Bryn og Inger Abildsnes Kile)	187
En krone til besvær (Geir O. Eide).....	306
Tre klagenemnder svarer Geir O. Eide	308
Puls er ikke til å stole på (Dorthe Holst)	309
Konkluderende betraktninger «En krone til besvær».....	370
Sykehjelsordningen og (mangel på) fødselspenger for	

selvstendig næringsdrivende. Svar til Unni Engebretsen Bryn og Inger Abildsnes Kile	371
Klagenemnder – har de gått ut på dato?.....	438
Har klagenemndene noen fremtid? Presidenten svarer	439
Tør jeg anbefale noen å bli assistenttannlege i privat praksis? Og tør jeg ansette en assistenttannlege i min praksis? (Kjetil Reppen).....	441
Implantatprotetikkk nok en gang (Jan Line)	442
Ordningen vi har fått er stort sett god. NTFs hovedstyre svarer Jan Line	443
Tannlegeutdanningen i Tromsø. Kommentar og spørsmål (Arne Hedemark)	444
Kvoter og rekruttering. Svar til Arne Hedemark (Magne Raadal).....	444
Faglig kompetanse (Carl Christian Blich)	654
Kompetansekrav. Svar til Carl Christian Blich fra presidenten i NTF	655
Fødselspenger til selvstendig næringsdrivende tannleger. Svar til Unni Engebretsen Bryn, Inger Abildsnes Kile og Aleidis Løken (Anna Fasting)	656
Fødselspenger nok en gang. Styret i sykehjelsordningen svarer Anna Fasting	657
Anvendt trygdelovgivning i praksis, en kommentar (Ole Skogedal)	658
Periodontitt-rehabilitering. Svar til Ole Skogedal (Aril Jul Nilsen)	658
Har klagenemndene gått ut på dato? (Kjetil Reppen)	659
Kompetente tannleger svarer Kjetil Reppen (Bjørn L. Dahl, Roar Gonnæs, Carl Hjortsjø, Knut-Erik Jacobsen, Anne Kalvig og Hans Jacob Rønold).....	659
Torgersen-saken (Torbjørn Guldseth)	738
Torgersen er dømt på feil premisser. Per Brandtzæg svarer Torbjørn Guldseth	739
Kompetansekrav – mål og delmål. Carl Christian Blich svarer presidenten	740
Torgersen-saken fortsetter (Torbjørn Guldseth)	867
Avsluttende tilsvaret til Torbjørn Guldseth (Per Brandtzæg)	867
NIOM og tannbleking med lys (Hege Shanor)	949
Tannbleking – NIOMs ansvar (Ellen Bruzell og Jon E. Dahl)	949
Merverdiavgift – tar praksiseiere en unødvendig risiko? (Jørgen Bull)	1001
Sammensurium på norsk (Svar til Ellen Beate Dyvi)	1002

KOMMENTAR

Regelverk, fortolkninger og service i norsk helsepolitikk – og tilgrensende områder (Aril Jul Nilsen).....	659
Innelåst forskning (Arild Bjørndal og Magne Nylenna) ..	868

MØTER

Vestlandsmøtet 2006: «På' an igjen»	188
Årskursus, København 16.–18. mars 2006: Når pasienten blir forbruker.....	372
Debatt endret holdningene til offentlig regulering	373
Forum for tillitsvalgte i Oslo, 21. og 22. april 2006: NTF bør dyrke tannlegenes særegenhet.....	446
Midt-Norgemøtet i Trondheim, 27.–29. april 2006:	

Generalprøven er bestått.....	448
Samfunnsodontologisk forum 2006: Forum for fornyelse	662
Nord-Odal kan vise vei.....	663
Et kvart sekel med samfunnsodontologi i Bergen	665
Nærings- og lønnspolitisk forum: Sikre høsttegn.....	871
København 15. september: Symposium om fremtidens tannlege: Søkt sammensurium.....	873
FDI Annual World Dental Congress 22.–25. september: Størst i Kinas historie	1004
Årsmøte i PeF: – PraksiseierForeningen får bransjen til å tilpasse seg nye tider.....	1008

NTFs LANDSMØTE 2006

God stemning	921
Cariogram – et hjelpemiddel for vurdering av kariesrisiko	926
Interaktivt forum for periodonti.....	927
Laser – skal, skal ikke?.....	928
Nytt fra NIOM: Nordisk produktdatabase.....	929
Mye nyttig om keramer	931
Oral biofilm – når bakterier snakker sammen	932
Vær sikker på diagnosen	933
Resorpsjoner – fortsatt en fare for traumatiserte tenner ..	934
Lichen planus, Sjögrens syndrom og spiseforstyrrelser ..	935
Livets smerte	937
Ta vare på deg selv	938
NTFs infomøte: Strategi, forvaltningsnivå, pris- informasjon og praksisundersøkelse.....	940
Nordental 2006 – en delt og udelt fornøyelse.....	942
Godt arrangert	946

NTFs REPRESENTANTSKAPSMØTE 2005

Saklig debatt på ryddig møte.....	60
Valg	62
Fem i pausen	63

PRAKSISDRIFT

Momsunntaket vedtatt av Stortinget – trer i kraft fra 1. mars 2006	64
Dekning av utgifter til sykepenges i arbeids- giverperioden.....	64
Ny forskrift: Helsepersonells adgang til å motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse.....	66
Helse- og omsorgsdepartementet: Justering av takster og forskrift om stønad til tannbehandling.....	128
Endring av trygdeskjemaer: Samtykke til at tannlegen får kopi av vedtak	129
Om permittering	190
Forsikrings- og pensjonstilbud gjennom NTF.....	240
Ny arbeidsmiljølov – oversikt over nye regler	310
Ferie og feriepenger	374
Tilsyn med arbeidsmiljøforhold i tannklinikker	377
Anvendt trygdelovgivning i praksis	378
Informasjon om NTFs tilbud om obligatorisk tjenestepensjon	450
Personvern hos tannlegen.....	451

Uttalelse fra Skattedirektoratet: Merverdiavgift og grensen mellom arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende.....	668
Jernbanens Sykekasse er nedlagt	669
Når kan en privatpraktiserende tannlege nekte å motta/behandle en pasient?	743
Arbeidsgivers oppsigelse av sine ansatte.....	744
Fremgangsmåten ved oppsigelse av ansatte.....	874
Pasientskadeloven foreslås endret – virkning for privatpraktiserende tannleger.....	876
Plikt til å betale vederlag for fremføring av musikk i visse sammenhenger	950
NTFs standardavtale for samarbeid mellom tannleger foreligger nå i oppdatert versjon	951
Privatpraktiserende tannleger og plikten til å yte øyeblikkelig hjelp etter helsepersonellovens § 7.....	952
Har du husket å tegne obligatorisk tjenestepensjon (OTP) for dine ansatte?	1010
Spør advokaten	65, 129, 191, 451, 667, 877, 951, 1012

BOKNYTT 139, 321, 456, 530, 683, 752, 887, 959, 1020

TIDENDES SOMMERHEFTE 2006

Junikveld. Dikt av Hans Børli	473
Akutt tannbehandling i 4 450 m høyde. En kasusrapport om høydesyke og dentogen infeksjon	476
En maidag på Nakholmen (Intervju med Per Brandtzæg)	481
Som plommen i egget	484
Nitrives som fremste folkevalgte	486
Ukependler i elleve år	488
Kunstner i hånd- og fotkamp	490
Smålåten sunnmøring trygt plantet mellom pasient og piano	492
Dametandlægerne	494
Dei gamle fjelli. Dikt av Ivar Aasen	498
Drømmen om fjell. Maleri av Torhild Sødem	499
Skipstannlege om bord på norsk tankskip for 50 år sidan: En gang var verden stor	500
Planter blant Ingebret Aas' 84 midler mot tannsykdommer	504
Dead master. Maleri av Sigmund Seland.....	508
Kvardag. Dikt av Olav H. Hauge	509
Sykebrennevin	510
Gamle tannlegeinstrumenter fremdeles moderne	512
En dag i Ivan Dentistovitsjs liv	516
Liten ubalanse. Pastell av Ruth Broen	517
Jordan	518
Beslan. Fotoakvareller av Bjørn Falk Andersen	525
Trøst. Dikt av Sigrid Undset.....	525
Seniorfelleskap i Trøndelag.....	526

KURSKATALOG OG LANDSMØTEPROGRAM

Landsmøteprogram 2006, nr. 9	549–612
Kurskatalog for våren 2007, nr. 12	773–832

NTFs REPRESENTANTSKAPSMØTE 2006

Utgitt som bilag til Tidende nr. 12

